

УДК 338.47:656.2

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ»

Костюк Ж.С., аспірант (УкрДАЗТ)

У статті розглянуто існуючі підходи до трактування поняття «економічна безпека підприємства», визначення її сутності, виконано їх аналіз та запропоновано авторське визначення «економічної безпеки підприємств залізничного транспорту».

Ключові слова: економічна безпека, підприємство, аналіз, підходи, залізничний транспорт.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими та практичними завданнями. В сучасних умовах поглиблення глобалізаційних процесів, активної інтеграції України в систему світових господарських зв'язків, умовах ринкової економіки, кризи, суперечності реформаційних процесів, що відбуваються в Україні, підприємства функціонують у складному, динамічному, нестабільному та мало прогнозованому зовнішньому середовищі. Розвиток сучасних підприємств залежить від швидкості адаптації та реагування на загрози, що походять із зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування. Це зумовлює актуальність забезпечення економічної безпеки підприємства, що є однією з найважливіших проблем, які стоять перед вітчизняними підприємствами.

Це питання є актуальним і для залізничного транспорту - однієї з базових галузей економіки України, яка в період реформування гостро піддається впливу негативних факторів та потребує особливої уваги до забезпечення власної економічної стабільності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню економічної безпеки приділяється багато уваги як у працях зарубіжних, так і вітчизняних науковців, серед яких В.Л. Дикань, І.В. Воловельська [1], І.Л. Назаренко [2], Д. Ковальов, Т.Г. Сухорукова [3], І.Ю. Зайцева [4], Є.А. Олейніков [5], А.А. Кириченко [6], А.В. Нікітіна [7], І.І. Нагорна [8], Ю.Б. Кракос, Н.І. Серик [9] та інші. Однак, у зв'язку з відсутністю єдиної думки щодо сутності категорії «економічна безпека», не охоплення існуючими підходами усієї повноти цього поняття, а отже, не забезпечення його розкриття повною мірою, питання потребує більш детального розгляду.

Метою статті є аналіз теоретичних підходів до визначення поняття економічної безпеки, їх узагальнення та уточнення його змісту та сутності.

Вклад основного матеріалу дослідження. Категорія «безпеки» є

загальноісторичною і загальносоціальною та має визначальне значення для існування як окремої особистості, так і соціальних спільнот будь-якого рівня. Термін «безпека» почав використовуватися з 1190 року і визначався як «спокійний стан духу людини, що вважає себе захищеним від будь-якої загрози».

Поняття "економічна безпека" є відносно новим в українській науці, хоча воно досить поширене та давно використовується у практичній діяльності на Заході. Вперше воно з'явилося в 30-х роках минулого століття на території США, з використанням Ф. Рузвельтом в 1934 році терміну «економічна безпека» при проведенні аналізу внутрішніх проблем США. Актуальність цього питання було обумовлене тогочасною потужною світовою кризою і необхідністю напрацювання заходів швидкого реагування на загрози такого масштабу в рамках національної економіки. У 70-х роках минулого століття під поняттям "економічна безпека" почали розуміти найважливіші складові національної безпеки, і досить швидко цей термін набув широкого поширення в економічно розвинутих країнах. В Росії перші оглядові статті цього напрямку дослідження з'явилися в 1988 році. Українські дослідники звернулись до вивчення економічної безпеки держави і підприємств на початку 90-х років, що пов'язано з набуттям незалежності та трансформаційними перетвореннями.

Вітчизняні фахівці трактують економічну безпеку таким чином: це стан і здатність економічної системи протистояти небезпеці руйнації її організаційної структури і статусу, а також перешкодами досягнення цілей розвитку. [10, с. 17]

Економічна безпека має свою ієрархію, яка представлена на рисунку 1.

У статті більш детально зупинимось на аналізі поняття «економічної безпеки підприємства».

На сьогоднішній день не існує однозначного визначення терміну економічної безпеки підприємства, хоча проблематика даного питання зароджувалась з появою суспільства та

держави і паралельно з ними і розвивалась. Різні вчені тлумачать дане поняття зі своєї точки зору, враховуючи ту проблему, яку прагнуть вирішити.

Аналіз різних поглядів авторів на це питання приведено у таблиці 1.

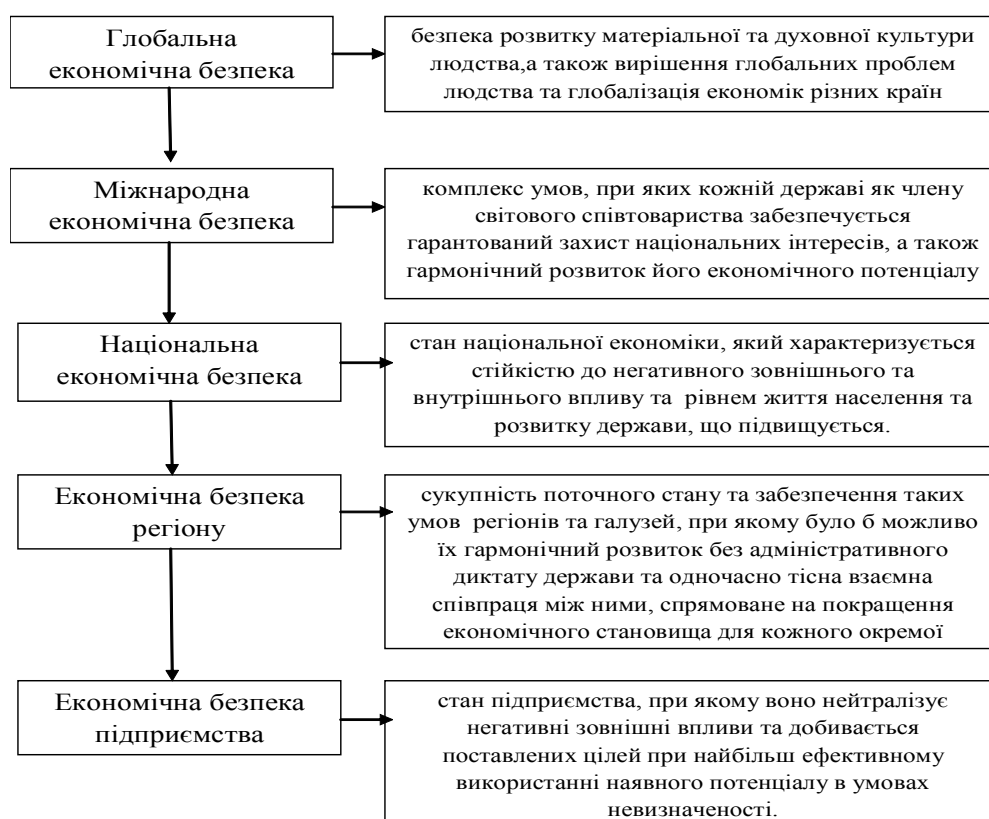

Рис. 1. Рівні економічної безпеки [1]

Таблиця 1

Варіанти визначення поняття «економічна безпека підприємства» у науковій літературі

Автори	Визначення
1	2
Дикань В.Л., Назаренко І.Л. [2, с.72]	Економічна безпека підприємства – стан захищеності діяльності підприємства від всіх видів загроз, як зовнішніх, так і внутрішніх; стан, при якому забезпечується стабільне функціонування і прогресивний розвиток підприємства, досягається шляхом максимального ефективного використання наявних ресурсів і швидкої адаптації до умов середовища, що змінюється.
Ковальов Д., Сухорукова Т.Г. [3]	Економічна безпека підприємства – це захист діяльності підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища, а також здатність швидко усунути різноманітні загрози чи пристосуватися до існуючих умов, які не позначаються негативно на його діяльності.
Зайцева І.Ю. [4, с. 16-17]	Економічна безпека підприємства – міра гармонізації у часі і просторі економічних інтересів керівництва підприємства з інтересами пов'язаних з ним суб'єктів господарювання в умовах ситуаційного підходу до управління підприємством.
Олейніков Є.А. [5, с. 14]	Економічна безпека підприємства - стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для подолання загроз і забезпечення стабільного функціонування підприємства тепер і в майбутньому.
Кириченко А.А. [6]	Система економічної безпеки підприємства - комплекс організаційно-управлінських, технологічних, технічних, профілактичних і маркетингових заходів, спрямованих на кількісну й якісну реалізацію захисту інтересів підприємства від зовнішніх і внутрішніх загроз.

Економіка підприємства

Продовження табл.1

1	2
Нікітіна А.В. [7]	Економічна безпека підприємства - це такий стан підприємства, за якого забезпечується найбільш ефективне використання всіх видів ресурсів (матеріально-технічних, фінансових, людських, інформаційних тощо) суб'єкта господарювання для уникнення, послаблення чи локалізації загроз і створення умов для стійкого і стабільного функціонування підприємства, його високої конкурентоспроможності, незалежності й автономії в поточному і майбутньому періодах, що є результатом цілеспрямованого комплексу заходів, зокрема забезпечення оптимальності й ефективності організаційної структури, правового захисту діяльності, захисту інформаційного середовища, комерційної таємниці, безпеки персоналу, капіталу, майна та комерційних інтересів.
Нагорна І.І. [8]	Економічна безпека підприємства - такий стан збалансованої економічної системи внутрішнього середовища підприємства, що здатний адекватно реагувати на динаміку зовнішнього середовища.
Кракос Ю.Б., Серик Н.І. [9]	Економічна безпека підприємства – захищеність виробничо-господарської діяльності підприємства від небажаних змін в цих сферах, як з боку зовнішніх, так і внутрішніх чинників.
Єрмошенко М.М., Горячева К.С. [11]	Економічна безпека підприємства – це такий стан його економіки (економічної системи), який можна характеризувати внутрішньою збалансованістю і стійкістю до негативного впливу будь-яких загроз, її здатністю забезпечувати на основі реалізації власних економічних інтересів свій сталий і ефективний розвиток.
Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Лященко О.М. [12]	Економічна безпека підприємства – міра гармонізації в часі і просторі економічних інтересів підприємства з інтересами пов'язаних з ними суб'єктів зовнішнього середовища, які діють поза межами підприємства
Манів З.О., Луцький І.М.[13]	Економічна безпека - стан ресурсів (капіталу, персоналу, інформації, і технологій, техніки і устаткування, прав і підприємницьких можливостей), при якому найбільш ефективно їх використання сприяє стабільному функціонуванню підприємства, соціальному та науково-технічному розвитку; а також запобігає появі внутрішніх та зовнішніх небезпек.
Посилкіна О.В. [14]	Економічна безпека – процес попередження впливу негативних факторів на різні ділянки фінансово-господарської діяльності підприємства.
Береза З.В. [15]	Економічна безпека підприємства - система постійних дій, які спрямовані на недопущення негативного впливу зовнішніх та внутрішніх факторів на діяльність підприємства і забезпечення сприятливих умов його коротко - та довгострокового розвитку відповідно до поставлених цілей.
Шемаєва Л.Г. [16]	Економічна безпека суб'єкта господарювання - характеристика суб'єкта господарювання, яка відображає його здатність реалізувати власні стратегічні економічні інтереси при певних зовнішніх умовах завдяки захисту від існуючих і потенційних загроз та використанню можливостей, що надає зовнішнє середовище.
Пілова Д. П. [17]	Економічна безпека підприємства - здатність підприємства досягти певної мети в умовах макросередовища та мікросередовища, що склалися.
Мелехов А. А., Камишнікова Е.В. [18]	Економічна безпека підприємства - це стан ефективного використання ресурсів підприємства (капіталу, персоналу, інформації, технології, техніки тощо) та наявних ринкових можливостей, що дозволяє попередити негативний вплив внутрішніх і зовнішніх загроз та забезпечити його довгострокове виживання й стійкий розвиток на ринку відповідно до обраної місії (статутних завдань).
Гапоненко В.Ф., Беспалько А.Л., Власков А.С. [19]	Економічна безпека підприємства - це такий стан суб'єкта господарювання, за якого він при найбільш ефективному використанні корпоративних ресурсів досягає запобігання, послаблення чи захисту від існуючих небезпек та загроз чи інших непередбачуваних обставин та в основному забезпечує досягнення цілей бізнесу в умовах конкуренції та господарського ризику.
Дмитрієв І.А., Близнак А.О. [20]	Економічна безпека підприємства – це стан підприємства, в якому імовірність небажаних змін будь-яких параметрів його діяльності під впливом факторів зовнішнього та внутрішнього середовища перебуває в межах, визначених власником припустимими.

Економіка підприємства

Аналіз різних варіантів визначення поняття економічної безпеки підприємства дозволив визначити, що існують різні напрямки у його трактуванні:

1) як певний стан (системи, відносин і ресурсів, розвитку і діяльності) [1,2,5,7,8,11,13,18,19,20];

2) як захищеність, захист [3,9];

3) як міра гармонізації [4,12];

4) як комплекс заходів [6,15];

5) як процес [14];

6) як здатність досягти мети, спроможність реалізації стратегії [16,17].

Як вже зазначалось, серед науковців на теперішній час нема єдиної думки щодо тлумачення поняття «економічна безпека підприємства», але є поняття, які дуже близькі щодо визначення ключових положень та цілей забезпечення економічної безпеки

підприємства. Аналіз існуючих підходів наведено у таблиці 2.

Дослідження літературних джерел дає можливість зробити висновок, що жоден з підходів до визначення сутності економічної безпеки не є всеохоплюючим, кожен з них має свої переваги і недоліки.

Так, силовий (інформаційний) підхід не охоплює всю множину загроз зовнішнього середовища та їх вплив, а лише зосереджується на вирішенні проблеми захисту комерційної таємниці. Також втрачається бачення перспектив розвитку підприємства в таких умовах.

Підхід стабільності (стійкісний, «стійкість і розвиток») стверджує, що економічна безпека – це здатність підприємства до збалансованості та стійкості, але не пояснює яким чином це досягається.

Таблиця 2

Зведена таблиця підходів до трактування поняття «економічна безпека підприємства»

№	Ключові положення підходу	Дикань В.Л., Воловельська І.В. [1]	Білоус Я.Ю. [21]	Прус Н.В. [22]	Бурда І.Я. [23]
1	2	3	4	5	6
1	захист (зберігання) комерційної таємниці	Силовий		Інформаційний	-
2	здатність підприємства до збалансованості і стійкості	Стабільності	-	Стійкісний	«Стійкість і розвиток»
3	кількісна та якісна характеристика властивостей фірми, що характеризується здатністю фірми до самовиживання та розвитку в умовах виникнення зовнішніх та внутрішніх загроз	Математичний	-	-	-
4	гармонізація інтересів підприємства та інших суб'єктів зовнішнього середовища	Захист інтересів	Гармонізаційний		«захист та реалізація інтересів»
5	ефективне використання корпоративних ресурсів	Ресурсно-функціональний			
6	стан суб'єкта, при якому вірогідність небажаної зміни будь-яких характеристик, його внутрішнього чи зовнішнього стану менше визначеного інтервалу	Інтервальний	-	-	-
7	забезпечення мінімізації втрат та контролю над власністю	Підхід мінімальних втрат	-	-	-
8	вирішення однієї основної проблеми	Вузькофункціональний			
8.1	захист від економічних злочинів	-	Кримінальний	-	-
8.2	здатність забезпечувати реалізацію фінансових інтересів	-	-	Фінансовий	-
9	захист від зовнішніх та внутрішніх загроз, адаптація до швидкозмінних умов господарювання	Стратегічний		Захисний	Захист від загроз та негативного впливу зовніш. середовища
10	наявність конкурентних переваг	-	Ринковий	Конкурентний	
11	широке трактування та поєднання кількох підходів	-	-	-	Комплексний

В межах візькофункціональних підходів (фінансовий, кримінальний), де безпека зосереджується на одному аспекті діяльності, перевагою є те, що це дає можливість ретельно розглянути, провести всебічні та глибокі дослідження обраного аспекту та обрати конкретні шляхи вирішення проблеми та забезпечення економічної безпеки підприємства, але в такому разі відсутня єдність розуміння поняття, яка не складається з одного елементу, що зменшує результативність його застосування.

Гармонізаційний («захист інтересів») підхід спрямований на гармонізацію інтересів підприємства з інтересами зовнішнього середовища, що приведе до захисту діяльності під час взаємодії з суб'єктами навколишнього середовища, при чому втрачається урахування впливу внутрішнього середовища на економічну безпеку підприємства.

Ринковий (конкурентний) підхід в основу економічної безпеки закладає наявність конкурентних переваг, але без їх використання та реалізації не можливо досягти високого рівня економічної безпеки.

Математичний, інтервальний підходи, підхід мінімальних втрат не є розповсюдженими серед науковців, але зустрічаються в працях деяких з них.

Стратегічний (захисний) підхід, який базується на захисті підприємства від зовнішніх та внутрішніх загроз, є дуже розповсюдженим. Для досягнення результату рекомендується дотримуватися стратегії, що створить умови підготовленості до можливих небажаних змін.

Найбільш широким є ресурсно-функціональний підхід, в межах якого економічна безпека має різнобічний характер, вивчаються процеси, що впливають на її забезпечення, аналізуються ресурси підприємства, розробляються конкретні заходи по забезпеченню максимальної ефективності функціональної складової економічної безпеки підприємства.

Комплексний підхід представляє собою широке трактування поняття та поєднання декількох підходів, що дає можливість всебічного розгляду питання, але в той же час увага розділяється на велику кількість аспектів, що зменшує точність розуміння.

Проведений аналіз показав необхідність включення до визначення поняття «економічна безпека» таких елементів:

- цільова установка щодо функціонування та розвитку підприємств, котра найчастіше розглядається як певний стан функціонування підприємства та забезпечення його стійкого розвитку;

- комплекс заходів щодо протидії загрозам та їх нейтралізації, який включає ефективну реалізацію потенціалу підприємства (у тому числі і його ресурсну складову).

Невід'ємним складником національної безпеки України є стабільна робота підприємств залізничного комплексу держави. Гарантування економічної безпеки залізничного транспорту є однією з найважливіших проблем, що стоять перед підприємствами галузі.

Дослідження проблеми забезпечення економічної безпеки підприємства на сучасному етапі є неможливим без дослідження не лише внутрішнього, а і зовнішнього середовища, на яке значно впливає галузева специфіка його діяльності, бо саме вона визначає сукупність факторів, під впливом яких формується рівень економічної безпеки. Отже, для формування ґрунтовних та об'єктивних висновків щодо стану економічної безпеки підприємств залізничного транспорту є необхідним вивчення сучасного стану та головних тенденцій розвитку транспортної галузі економіки України, зокрема залізничного транспорту.

Залізничний транспорт як найважливіша складова транспортного комплексу держави являє собою складну систему, дієздатність і безпека діяльності якої залежить від налагодженої взаємодії всіх її ланок, їх захищеності від негативного впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, якості прийняття управлінських рішень. Труднощі, які впливають на залізничний транспорт в теперішній час (наприклад, стан основних фондів, недостатність грошових коштів, зменшення обсягів перевезень, невідповідність якості послуг європейським стандартам якості та технічно-експлуатаційної сумісності та інше), потребують від галузі створення дієвого механізму забезпечення економічної безпеки.

Дослідження проблем функціонування підприємств залізничного транспорту вказує на наявність таких основних загроз як низька організаційно-технологічна єдність, невідповідність якості транспортних послуг вимогам споживачів, європейським стандартам, що в сукупності з високими витратами обумовлює низьку результативність функціонування.

Ґрунтуючись на вище проведеному аналізі, під економічною безпекою підприємств залізничного транспорту слід розуміти стан підприємств залізничного транспорту, при якому досягається організаційно-технологічна єдність, висока якість та результативність транспортних послуг, що забезпечує ефективне функціонування та стійкий розвиток залізничного транспорту на основі цілеспрямованого комплексу заходів з

запобігання чи послаблення негативного впливу зовнішніх та внутрішніх загроз.

Висновки. Економічна безпека підприємства – є дуже складним, багатограним поняттям, про що свідчить різноманітність підходів до його визначення. І хоча жоден з них не є універсальним, більшість науковців вбачають в ньому стан захищеності від певних загроз, оскільки підприємства функціонують у складних умовах нестабільності, конкуренції, що супроводжуються динамічністю та невизначеністю зовнішнього середовища, тобто вони постійно знаходяться під впливом загроз різного характеру.

На відміну від існуючих поглядів, пропонується «економічну безпеку підприємств залізничного транспорту» розглядати як стан підприємств залізничного транспорту, при якому досягається організаційно - технологічна єдність, висока якість та результативність транспортних послуг.

Перспективою подальших наукових досліджень у даному напрямі є вивчення складових економічної безпеки та загроз, що впливають на їх стан.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Дикань В.Л. Економічна безпека підприємства [Текст]: навч. посібник. / В.Л. Дикань, І.В. Воловельська, О.В. Маковоз. - Харків: УкрДАЗТ, 2011.-266с.
2. Дикань, В.Л. Комплексна методика визначення рівня економічної безпеки. Монографія / В.Л. Дикань, І.Л. Назаренко; Українська державна академія залізничного транспорту. -Х.: УкрДАЗТ, 2011. - 142 с.
3. Ковалев Д. Экономическая безопасность [Текст] / Д.Ковальов, Т.Сухорукова // Экономика Украины. - №10. – С. 48-51
4. Зайцева І.Ю. Економіко-організаційні основи захисту підприємств автотранспорту від недружніх поглинань [Текст]: Монографія / І.Ю. Зайцева. - Харків: УкрДАЗТ, 2011. - 427 с.
5. Экономическая безопасность [Текст]: учебник [под ред. Е.А. Олейникова] – М.: издательство «Экзамен», 2004 – 768с.
6. Кириченко А. А. Методологічні основи економічної безпеки суб'єктів господарювання в трансформаційній економіці [Текст] / А. А. Кириченко, Ю. Г. Кім // Актуальні проблеми економіки. - 2008. - № 12 (90). - С.53-65.
7. Нікітіна А.В. Розвиток теоретичних засад економічної безпеки підприємства [Текст] / А.В, Нікітіна // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки». – 2011. - № 3. - С. 82-85
8. Нагорна І. І. Організаційно-економічний механізм у забезпеченні стійкої економічної безпеки промислових підприємств [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 - Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / І.І. Нагорна. –Одеса 2008. – 22 с.
9. Кракос Ю.Б. Подход к оценке уровня финансовой составляющей экономической безопасности предприятия [Текст] / Ю.Б. Кракос, Н.И. Серик // Економіка. Фінанси. Право. – 2006. - №12. – С.7
10. Основи економічної безпеки [Текст] / О. М. Бандурка, В. Є. Духов, К. Я. Петрова, І. М. Червяков. - Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. - 236с.
11. Єрмошенко, М.М. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство [Текст] : наукова монографія / М.М. Єрмошенко, К.С. Горячева; Нац. академія управління. - К. : НАУ, 2010. - 232 с.
12. Козаченко, Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення [Текст] : монографія / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Лященко. – К. : Лібра, 2003. – 280 с.
13. Економіка підприємства [Текст]: навч. посіб. / З. О. Манів, І. М. Луцький. - [2-е вид., стер.]. - К. : Знання. 2006. - 580 с.
14. Економіка підприємства [Текст]: підручник/ Посилкіна О.В., Сагайдак Р.В., Козирева О.В., Латін П.Д. (за ред. О.В. Посилкіної). - Х. : Вид-во НФаУ: Золоті сторінки, 2006. - 488 с.
15. Береза З. В. Суть та складові економічної безпеки підприємства [Текст] / З. В. Береза // Наука й економіка. - 2009. - № 4 (16). - С. 59-64
16. Шемаєва Л.Г. Економічна безпека підприємств у стратегічній взаємодії з суб'єктами зовнішнього середовища [Текст]: автореф. дис. ... д-ра. екон. наук / Л.Г. Шемаєва. - К., 2010. - 39 с.
17. Пілова Д.П. Формування та оцінка економічної безпеки гірничо-збагачувальних підприємств [Текст]: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» /Д.П. Пілова. - Кривий Ріг. 2007. -20 с.
18. Мелихов А. А. Эволюция подходов к содержанию категории «экономическая безопасность предприятия» [Текст] / А. А. Мелихов. Э.В. Камышникова // Вісник Приазовського державного технічного університету. - 2009. -№ 19.-С. 316-319.
19. Гапоненко В.Ф. Экономическая безопасность предприятий. Подходы и принципы [Текст] / В.Ф. Гапоненко. А.Л. Беспалько. А.С.Власков. -М.: Изд-во "Ось-89". 2007. -208 с.

20. Дмитрієв І.А. Сутність та місце економічної безпеки підприємства в системі забезпечення економічної безпеки держави [Текст] / І.А. Дмитрієв, А.О.Близнюк // Вісник Східноукраїнського національного університету імені В.Даля. – 2011. - №3 (157). – С. 86-90.

21. Білоус Я.Ю. Аналіз підходів до визначення поняття «економічна безпека підприємства» [Текст] / Я.Ю. Білоус // Економіка. Менеджмент. Підприємництво. – 2011. - №23. – С.241-247

22. Прус Н.В. Теоретичні аспекти забезпечення економічної безпеки підприємства [Текст] / Н.В.Прус // Вісник Східноукраїнського національного університету імені В.Даля. – 2011. - №3 (157). – С.183-193.

23. Бурда І.Я. Економічна безпека підприємства та місце в ній кадрової безпеки [Електронний ресурс] / І.Я. Бурда // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка", 2011. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=743>

Анотація. В статті розглянуті основні підходи до трактування поняття «економічна безпека підприємства», визначення її сутності, виконано їх аналіз, запропоновано авторське визначення «економічної безпеки підприємств залізничного транспорту».

Ключові слова: економічна безпека, підприємство, аналіз, підхід, залізничний транспорт.

Summary. The article describes the main approaches to the interpretation of the concept of «economic security of the enterprise», the definition of its essence, analyze them, suggested the author's definition of «economic security of the enterprises of railway transport».

Keywords: economic security, enterprise, analysis, approach, railway transport.

*Рецензент д.е.н., професор УкрДАЗТ Компанієць В.В.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Токмакова І.В.*

УДК 338.434 : 330.522.2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ ДЖЕРЕЛ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Луценко О.А. к.е.н., доцент (ХНТУСГ)

Проведено ретроспективний аналіз формування основних засобів сільському господарстві в дореформенний період. Розглянуто проблеми відтворення основних засобів і шляхи забезпечення ними аграрних підприємств Харківського регіону.

Ключові слова : відтворення, основні засоби, матеріально-технічна база, фінансове забезпечення.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Головною передумовою успішної виробничо-комерційної діяльності сільськогосподарських підприємств є оптимальне забезпечення ресурсами. Орієнтуючись на інноваційну модель розвитку, держава покликана забезпечити сприятливі умови переходу на якісно новий рівень технічного і технологічного оснащення сільськогосподарських підприємств, але вирішення цього завдання ускладнено важким фінансовим станом самих виробників, трансформаційними змінами в економіці і, нарешті, стагнацією світової економіки. Особливого значення набуває фінансове забезпечення процесів відтворення основних засобів у господарствах, де зменшився вплив амортизаційних відрахувань, власних і позикових коштів, ускладнилися умови одержання кредитів і бюджетної підтримки. Отже, проблема відтворення основних засобів була і буде

актуальною і основною як в економічних відносинах, так і, відповідно в економічній науці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Питання формування матеріально-технічного забезпечення аграрного виробництва всебічно розглядаються в наукових працях багатьох вітчизняних вчених-економістів, зокрема П. І. Гайдуцького, П. І. Підлісецького, В. О. Питулька, П. Т. Саблука, В. П. Ситника, В. В. Юрчишина та інших. Фінансові аспекти формування матеріально-технічної бази, у тому числі за державної підтримки, висвітлено у працях Я. К. Білоуська, М. Я. Дем'яненка, О. Є. Гудзь. Питання технічної політики та ринку техніки в АПК розкрито в роботах Я. К. Білоусько, В. Л. Товсопята [6,7].

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Проте, не зважаючи на значний доробок вітчизняних вчених з даної проблеми в наукових працях не простежується